

انسان و لذت‌های زندگی

بعضی پیرامون :

لذت‌های فردی و اجتماعی انسان

در دنیا و آخرت

تألیف :

اصغر قاسمی

انتشارات سلسله
SETSELEH PUBLICATIONS

« انسان و لذت‌های زندگی »
بحثی پیرامون لذت‌های فردی و
اجتماعی انسان در دنیا و آخرت
نویسنده / اصغر قاسمی

تاریخ انتشار / خردادماه ۱۳۸۳
نوبت چاپ / اول
شمارگان / ۳۰۰۰
چاپ / سپهر
قیمت / ۱۵۰۰ تومان

ناشر / انتشارات سلسله

قم - خیابان ارم، پاساژ قدس، شماره ۹۷
کد پستی / ۳۷۱۳۷-۱۳۹۹۳
صندوق پستی / ۳۷۱۶۵-۱۳۸
تلفن / ۷۷۳۰۷۱۷
فاکس / ۷۷۳۹۱۰۸
همراه / ۰۹۱۲ ۱۵۲ ۹۳۶۰

E.Mail : Setseleh_pub @ Hotmail.com

شابک: ۹۶۴-۸۷۸۸-۰۵-۷ ISBN: 964.8788.05.7

فهرست مطالب

صفحه	موضوع
۱	مقدمه
فصل اول	
لذت و الم	
۵	لذت و الم
۷	سازگاری و ناسازگاری اشیاء با نفس
۹	یک نکته دلپذیر
۱۰	اپیکوریسم، لذت و خوشی
۱۱	لذت و الم از دیدگاه ابن سینا
۱۴	نقد و بررسی نظریه ابن سینا
۱۵	اشکال بر رأی زکریای رازی
۱۸	همه موجودات بسوی کمال رهسپارند
۱۹	مراتب ۳ گانه لذت
۲۰	وجه اشتراک درخت خرما و حیوان
۲۱	موجودات زمینی و آسمانی
۲۳	انسان و ابزار حیات
فصل دوم	
حاکمیت نفس	
۲۵	نفس انسان در مملکت بدن و حاکمیت آن
۲۶	انسان از دیدگاه ملاصدرا
۲۹	تلاش نفس در حرکت بسوی خدا
۳۱	نفس انسان، تنها راه رسیدن به خدا
۳۳	سلطان بدن
۳۴	نقش حواس پنجگانه در بدن
۳۵	کارگزاران نفس
۳۷	شبکه‌های صید نفس
۳۸	حسن لامسه و عجایب آن
۴۰	گرفتاری نفس در لذتهای حسی

۴۲	 تعادل در خواسته‌های نفس
۴۴	 نقش لذت‌های حیوانی
۴۷	 نکته‌های قرآنی در سعادت روح

فصل سوم

نقش چشم در زندگی انسان

۵۱	 نقش چشم در زندگی انسان
۵۳	 برتری قوه بینایی بر قوه شنوایی
۵۴	 برتری بینایی از نظر مؤلف
۵۶	 حکایت مجسمه‌ساز مسیحی
۵۸	 علل انحرافات اخلاقی
۶۰	 آفرینش هدف خود را دنبال می‌کند

فصل چهارم

لذت فرزنداری

۶۲	 تنازع و بقا
۶۴	 لذت فرزنداری
۶۷	 جایگاه علوم، نفس است یا مغز؟
۶۸	 زیبایی، مقصود اصلی خلقت
۶۹	 فرق بین اصلاح انسان با دیگر موجودات
۷۲	 تأثیر ازدواج مشروع در سعادت انسان
۷۷	 انسان خطا می‌کند، نه زمان و مکان

فصل پنجم

آیین ازدواج و همسراری

۸۱	 تأثیر نوع انتخاب همسر در زندگی انسان
۸۲	 همسر ایده‌آل از دیدگاه اسلام
۸۲	 حکایتی خواندنی از زبان امام باقر (ع)
۸۴	 تقسیم‌بندی زن‌ها توسط پیامبر اکرم (ص)
۸۶	 عواقب ازدواج با زن زشت‌خوی
۸۸	 هشدار پیامبر (ص) به مردم آخرالزمان
۸۹	 تأثیر متقابل زن و شوهر در زشتی و زیبایی اخلاق

۹۰	 عزت خانواده در تبعیت زن از شوهر
۹۲	 اطاعت و تبعیت از اصول حیات است
۹۴	 رنج مداوم در سایه شوم غرور و تکبر
۹۵	 داستان بلعم باعورا و همسرش
۹۸	 چرا مرد باید سرپرست خانواده باشد؟

فصل ششم

تربیت فرزند

۱۰۱	 تربیت صحیح فرزند و نتایج لذتبخش آن
۱۰۳	 غفلت ملتها از اصلاح و تربیت انسان
۱۰۵	 حکایت حاجی ممتاز
۱۰۹	 علت اول، والدین
۱۱۰	 علت دوم، سهل انگاری مسئولین
۱۱۱	 علت سوم، شهوت پرستی
۱۱۱	 روش صحیح تربیت دینی و لذتهای آن
۱۱۳	 دستور امام صادق (ع) در نوع تربیت کودک

فصل هفتم

لذتهای فردی و اجتماعی

۱۱۶	 لذتهای فردی و اجتماعی
۱۱۹	 لذتهای حقیقی فردی در سایه لذتهای اجتماعی میسر است
۱۲۱	 حسن و قبح افعال یا زشتی و زیبایی اعمال
۱۲۲	 حکایت لیلی و مجنون و هارون الرشید
۱۲۲	 اختلاف آراء در ذاتی بودن حسن و قبح (زشتی و زیبایی)
۱۲۳	 حسن و قبح عقلی و شرعی
۱۲۷	 معانی مختلف حسن و قبح
۱۳۰	 حسن و قبح به معنای ملائمت نفس و تنفر نفس
۱۳۲	 منطق تعقل و منطق احساس و عاقبت هریک
۱۳۴	 منطق تعقل
۱۳۷	 افراد و اشخاص در تأثیر احساس مختلفند
۱۳۹	 لذتهای زودگذر در پیامدهای زیانبار آنها

فرق بین قوانین بشری و دینی ۱۴۰

فصل هشتم

لذتهای حسی و خیالی

- لذت ظاهری گناه یا ماده بیماری برای انسان ۱۴۲
- گناه یا بیماری دل از دیدگاه قرآن و روایات ۱۴۴
- لذتهای خیالی زودگذر یا سایه غمهای پایدار ۱۴۸
- انسان خود دری است بسوی شقاوت و سعادت ۱۴۹
- لذتهای موقتی مثبت و منفی ۱۵۳
- احساس تنهایی، عامل اصلی گناه ۱۵۳
- رنجها و لذتهای خیالی ۱۵۷
- گذشتن از لذات ضعیف‌تر برای رسیدن به لذات برتر ۱۶۰

فصل نهم

لذت ثروت‌اندوزی و شهرت‌طلبی

- عشق به ثروت‌اندوزی و فراموشی شخصیت ۱۶۳
- دین‌زدایی بوسیله صوفیگری ۱۶۵
- لذت مال‌اندوزی بی هدف ۱۶۷
- حرص، ریشه اصلی لذتهای حسی و خیالی و عقلی ۱۶۸
- لذت شهرت‌طلبی ۱۷۲
- لذت محبت با واسطه و بی‌واسطه ۱۷۴
- ابزار شهرت‌طلبی و لذتهای زودگذر آن ۱۷۶

فصل دهم

لذت انتقام

- لذت انتقام ۱۷۸
- یک حکایت تلخ و شیرین ۱۷۹
- انتقام مذموم و ممدوح ۱۸۰
- توافقت انتقام الهی و بشری ۱۸۱
- حکایت شیرین ۱۸۲
- گفتاری در معنای انتقام خدا از نظر علامه طباطبائی (ره) ۱۸۳

فصل یازدهم

لذتهای عقلی

لذتهای عقلی	۱۸۷
اساس دوگانگی در زندگی	۱۸۹
محبت خدا، کاملترین لذتها	۱۹۲
وسعت لذتهای عالم آخرت	۱۹۴
اشاره به برخی از لذتهای عالم آخرت	۱۹۵

فصل دوازدهم

لذت موسیقی

لذت موسیقی	۲۰۰
موسیقی طبیعی و موسیقی هنری	۲۰۴

فصل سیزدهم

سنخیت لذتهای دنیا و آخرت

سنخیت لذتهای دنیا و آخرت	۲۰۸
--------------------------	-----

فصل چهاردهم

لذت خواب و رؤیا

لذت خواب و خواب دیدن	۲۱۵
فواید خوابیدن برای جسم و روح	۲۱۶
رؤیاهای معنوی	۲۱۷
انواع خوابها	۲۱۸
رؤیاهای نشانگر سر درون	۲۲۱
برداشته شدن رؤیا از دانشمند و حکیم	۲۲۲
خواب و رؤیا حجت نیست	۲۲۴
کذب و صدق رؤیا	۲۲۵
داستان رؤیای صادقه سلطان محمد	۲۲۶
نقش طهارت در رؤیاهای	۲۲۷
انواع طهارت	۲۲۷
داستان خواب دیدن علامه شعرانی (ره) و تعبیر شدن آن	۲۲۸

۲۲۹	 بیان رفیع در طهارت نفس
۲۳۰	 نقش قوه خیال در رؤیا
۲۳۲	 حقیقت تعبیر خواب
۲۳۳	 شرح کلام ابن سینا
۲۳۴	 افاضات قدسی در عالم رؤیا
۲۳۴	 عوامل پیدایش رؤیاها در عالم خواب
۲۳۶	 سر فراموش شدن رؤیاها
۲۳۷	حسن ختام نوشتار با یک حدیث جالب و خواندنی
۲۳۸	منابع

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

«و فیها ما تشتهي الأنفس وتلذ الأعین و انتم فیها خالدون»^۱

بدون تردید همه موجودات و مخلوقات عالم در حرکتند؛ تا به خواسته‌ها و مطلوب خود نائل شوند. موجودات عالم برای رسیدن به اوج تعالی خود، ذاتاً لحظه‌ای کوتاهی و درنگ را جایز نمی‌دانند. بلکه هر آنی که بر آنها می‌گذرد، برای خواسته‌های خود حریصتر شده و جنب و جوش بیشتری می‌نمایند. بی‌شک خواسته‌های آنها جز کمال چیز دیگری نبوده و نمی‌تواند باشد. بنابراین رسیدن به کمال نه تنها مطلوب آدمی است، بلکه همه موجودات عالم که سر از کتم عدم بیرون آورده و به عرصه وجود قدم گذاشته‌اند، لحظه به لحظه به سوی کمال خود رهسپارند. از اینکه همه موجودات به دنبال کمال هستند و در این مورد وجه مشترکی بین آنها وجود دارد، شکی نیست. ولی اینکه کمال چیست؟ و از چه راهی و چگونه باید به آن دست یافت، بین انسان و دیگر مخلوقات تفاوت‌های فاحشی است و همین تفاوت نیز مقام و منزلت و ارزش انسان را رقم می‌زند و او را کاملاً از دیگر موجودات عالم متمایز نموده و راه منحصر به فردی را برای وی ترسیم می‌کند. بعد از فهم این مهم، وقتی به سراغ نوع انسانی هم برویم، ما بین خودشان نیز یک وجه مشترک و یک وجه افتراق وجود دارد. وجه مشترکشان این است که همه طالب کمال و سعادتند و تمام همّت خود را معطوف این مهم کرده‌اند، ولی وجه افتراق و تفاوت آنها از همدیگر آن است که

هر کدام به فراخور فهم و درک خود راهی را برای خود ترسیم نموده و ابزاری را انتخاب کرده و در جهت مطلوب خود در تکاپو و جدّ و جهد است. «کلّ يعمل علی شاکلته» و همین امر موجب امتیاز بین انسانها شده، که گروهی راه سعادت را در پیش گرفته و گروهی طریق شقاوت. «فمنهم شقیّ و سعید»^۱.

آنکس که بدم گفت بدی سیرت اوست
و آنکس که مرا گفت نکو خود نیکوست
حال متکلم از کلامش پیدااست
از کوزه همان برون تراود که در اوست

بنابراین همه انسانها جویای سعادت و کمال و خوشی و لذتند؛ و جز این هم تکلیفی ندارند. به این معنا که انسان در تمام ادوار حیات و زندگی خود، یک تکلیف دارد و آنهم رسیدن به کمال است. و جز این، نه چیزی از او خواسته شده و نه اگر خودش هم بخواهد به جایی خواهد رسید. تمام سعادت او در کمال او نهفته؛ و تمامی خوشی و لذت او نیز در رسیدن به سعادت و کمال خلاصه می شود. اما آنچه که مسلم و قابل قبول عقل و منطق است، این است که خوشیها و لذتها به استیفای لذتها و شهوات نفس بدست نمی آید، بلکه به عکس بوسیله جلوگیری از خواهشهای نفسانی، بهتر و آسانتر قابل وصول است.

اگر لذت ترک لذت بدانی دگر لذت نفس، لذت ندانی

چون سعادت نوع بشر غالباً به سعادت جامعه بستگی دارد؛ و شالوده آن در اجتماع ریخته شده، از یکسو باید به وظیفه فردی خود توجه کند؛ و از سوی دیگر سعادت خود را در متن اجتماع و وظایف اجتماعی پیگیری کند. هر شخصی مکلف است در جهت قوانین موضوعه اجتماعی حرکت نموده و هیچگونه خطایی را بر خود روا ندارد و از سوی دیگر قوانین اجتماعی نیز باید به نحوی تنظیم گردد که مطابق با کمال واقعی انسان بوده و سعادت او را تضمین

کند، که فعلاً ما وارد این مقوله نمی‌شویم، در این نوشته، تمام همت نویسنده بکار رفته تا کتابی که پیش روی شماست شاید بتواند گوشه‌ای از حقایق را برای جامعه بازگو کند. اینکه چرا این عنوان را انتخاب نمودم، یعنی چرا بحث لذت و لذتگرایی را پیش کشیدم، به‌خاطر این بود که حقیقت این است که وقتی به محیط اجتماعی خود و پیشرفتهای چشمگیری که هر روز در گوشه و کنار جهان امروزی رخ می‌دهد نظر می‌کنیم که، باعث نگرانی و سردرگمی بشریت شده و نوعی زندگی استثنایی را بوجود آورده که هر لحظه او را از حیات واقعی انسانی دور می‌کند و حاکمیت غرایز و شهوات را قوی‌تر و واقعی‌تها و ریشه و اساس انسانیت را ضعیف‌تر می‌کند و اخلاق الهی را از انسان سلب می‌نماید؛ ایده و آمال شیطانی را احیا می‌کند. انسانی که باید برای بدست آوردن سعادت خود پیوند ناگسستنی با آفریننده مهربان خود که صاحب همه هستی است برقرار کند؛ و مطابق فرمان او نسبت به هموعان خود نیز، ارزش و احترام قائل شود را فراموش کرده، و خود را در ورطه بی‌هویتی و بی‌اخلاقی گرفتار نموده است.

امروزه بشر با همه پیشرفتهای برای خود نوعی زندگی مصنوعی درست کرده است. بشر امروزی از حالت زندگی طبیعی خود خارج شده، تلاش می‌کند، خلاص حقیقت طبیعت را با روش تصنعی پر کند، و غالباً رسیدن به سعادت و کمال را در رسیدن به امیال و غرایز شهوانی قرار داده و لذت‌های زودگذر را جایگزین لذتهای واقعی نموده است.

اما سؤال این است که آیا لذتهای واهی و زودگذر می‌توانند پاسخگوی خواسته‌های انسان باشند. مثلاً کسی که اشتیاق به دیدن و بوییدن گل محمدی در بوستانی را دارد، ولی چون آنرا پیدا نمی‌کند، آیا با دیدن و بوییدن گل مصنوعی که مواد اولیه آن پارچه و چسب و... است، به مطلوب خود رسیده است؟ یا فقط با خیال خود زندگی می‌کند؟ از طرفی هم کاملاً برای همه ما روشن است که تمامی بی‌اخلاقی‌ها و جرم و جنایت‌هایی که در سراسر جهان حاکم است، همه و همه برای لذت بردن است و این فکر لذت است که انسان را به هرکاری وادار می‌کند. در صورتیکه انسان یک موجود ابدی است و باید برنامه‌ریزی دائمی داشته باشد و به لذتهای ثابت و پایدار بپردازد. هم از لذتهای موجود در دنیا

استفاده کند و هم به حسنات و لذت‌های معنوی و اخروی فکر کند. «ربنا آتنا فی الدنیا حسنة و فی الآخرة حسنة».

لذا چون مباحث لذت از مباحث پیچیده روانشناسی است، که بسادگی نمی‌توان از کنارش گذشت، سعی شده تا به گونه‌ای ساده، همه زمینه‌های لذت در زندگی ممتد دنیا و عقبای انسان بحث شود تا او با شناخت نیروهای موجود در وجودش، خواسته بحق و مشروع هر قسمت از ادوار زندگی خود را پاسخگو باشد و با توجه کردن به پاره‌ای از لذت‌ها، قسمت‌های دیگر را محروم نسازد. و این هم ممکن نیست، مگر اینکه انسان حقیقت خود را بشناسد و بفهمد که او فقط موجود دنیایی نیست، بلکه موجود آسمانی نیز هست و فقط چند صباحی بعنوان تمرین انسانیت و برای مسابقه به کمال رسیدن، در این کره خاکی هبوط کرده است.

مرغ باغ ملکوتیم نیم از عالم خاک

چند روزی قفسی ساخته‌اند از بدنم

لازم است از زحمات سه تن از عزیزان خود حمیدرضا ملکی و علیرضا قاسمی و بابک عارفی که در تنظیم و ترتیب این مجموعه سعی وافر داشتند، تقدیر و تشکر کنم.

۲۸ رمضان المبارک ۱۴۲۵ ه.ق

آبانماه سال ۱۳۸۳ ش.ه

شهر قدس (قلعه حسنخان) اصغر قاسمی

والسلام